

Kansalaisjärjestö- strategia

Kansalaisjärjestöstrategian
toimeenpanon eteneminen

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Katsaus strategian toimeenpanoon

Olemme siirtyneet toimeenpanovaiheeseen

- Olemme julkaisseet toimeenpanosuunnitelman tämän hetkisen version hankesivulla.
- Laajennamme strategiatyöryhmää kutsumalla mukaan valtakunnalliset kattojärjestöt.
- Liity sähköpostilistalle niin kuulet ensimmäisten joukossa, miten toimeenpano etenee. Julkaisemme tapahtumia ym. koskevat tiedot hankesivulla.
- Tutki kansalaisjärjestöjen toimintaa ja toimintaedellytyksiä koskevia perustietoja ja hyödynnä raporttia. Raportti on myös strategian seurannan tukena.

Toimeenpanosuunnitelma

Säädöshankkeiksi, selvityksiksi ja muiksi politiikkatoimiksi konkretisoidut toimenpiteet ryhmitellään toimeenpanosuunnitelmassa viiteen kokonaisuuteen, mikä tukee myös seuranta- ja arviointia. Oikeusministeriöllä ja valtiovarainministeriöllä on erityinen koordinoituvastuu.

1

Verotus- ja
valtionavustus-
käytännöt

2

Kansalais-
yhteiskuntavisiio

3

Sääntely ja
toimintatavat

4

EU-rahoitus-
mahdollisuudet
ja -haku-
valmiudet

5

Vuorovaikutus
kansalais-
yhteiskunnan
kanssa

Katsaus toimenpiteiden etenemiseen

Valtionavustus- käytänteiden uudistaminen

Uusi jaosto aloittaa osana valtionavustus-toimintaa kehittävää [työryhmää](#).

Tarkoituksena on käytänteiden

- valitseminen,
- kuvaaminen,
- arvioiminen ja
- vakiinnuttaminen.

Kansalaisyhteiskunta- vision muodostaminen

Tarkoituksena on esimerkiksi käydä visioivaa keskustelua ja hyödyntää tulevaisuustyön menetelmiä.

Suunnitelma tarkentuu syksyn edetessä.

Sääntely ja toimintatavat

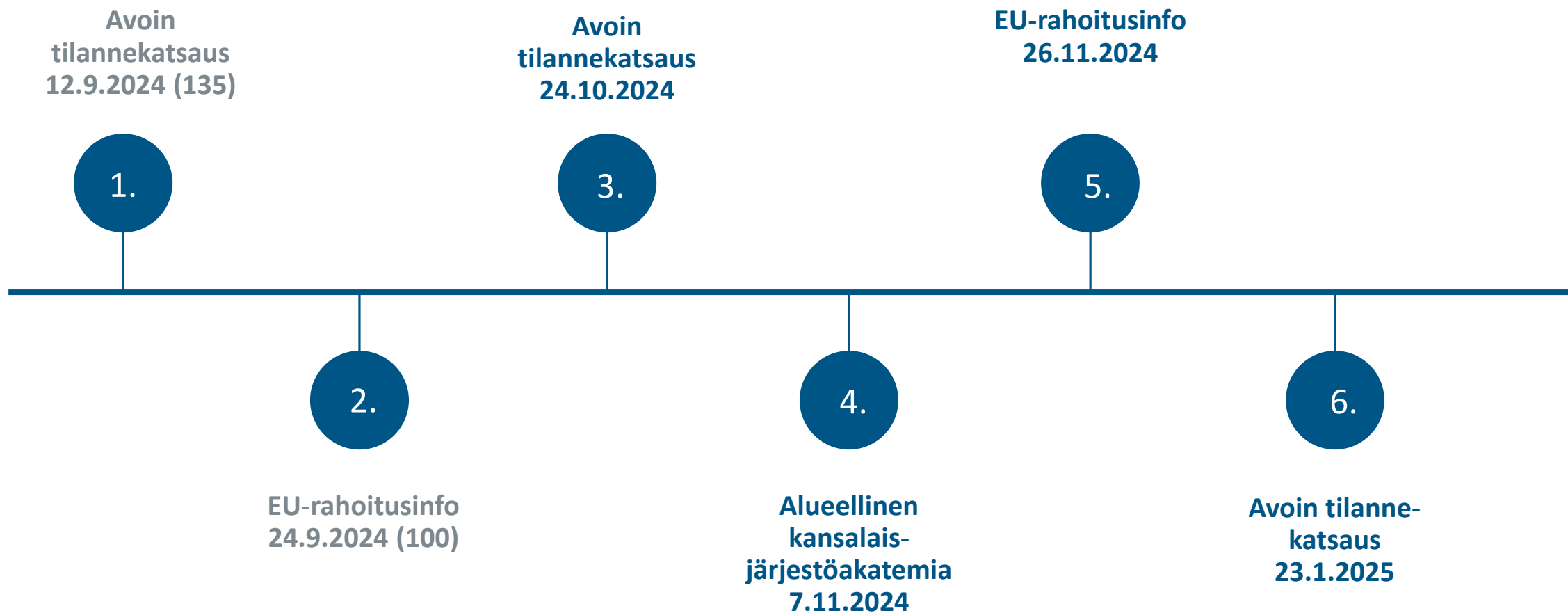
Lokakuussa on käynnissä verkkokeskustelu järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisistä esteistä.

Selvitys valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä.

EU-rahoitus

Kansalaisjärjestöille suunnattuihin rahoitusneuvonta-palveluihin ja vastinrahaselvitykseen on haettu erillistä rahoitusta.

Tulevia tapahtumia

Keskustelussa esiin nousseita asioita

- Hyvä, että valtakunnalliset kattojärjestöt ja Tieteellisten seurain valtuuskunta on kutsuttu mukaan strategiatyöryhmään. Strategian toimeenpano näyttää alkaneen hyvin.
- Strategiahankkeen viestintäote on hyvä. Hankkeessa voidaan mahdollisuuksien mukaan valmistella sisältöjä, joita eri toimijat voivat välittää edelleen verkostoissaan. Esimerkiksi järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisistä esteistä käydään parhaillaan verkkokeskustelua, mistä toivotaan kerrottavan omissa verkostoissa, jotta yhä useampi osallistuisi yhteiseen keskusteluun matalalla kynnyksellä.
- Hyvinvointialueet (ja kunnat) on tärkeää ottaa mukaan strategian toimeenpanoon.

Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä

Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä

Maija Faehnle, Suomen ympäristökeskus
Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kansa osaa, sopeutuu ja muuntaa! Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä (VNTEAS 4/2023–3/2025)

Hankkeen tavoitteet

YMMÄRRYS NYKYTILASTA:

- muodostaa kokonaiskuva siitä, miten julkinen hallinto eri alueilla nykyisillä rakenteilla ja taloudellisella tuella vastaa paikallisen kansalaistoiminnan tarpeisiin.
- selvittää mikä on paikallisiin yhteisöihin liittyvän kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus resilienssin näkökulmasta erilaisilla alueilla Suomessa
- selvittää millaiset toimintamahdollisuudet paikallisiin yhteisöihin liittyvällä, resilienssiä lisäävällä kansalaistoiminnalla on erilaisilla alueilla tai kunnissa

KEHITTÄMISTARPEET:

- selvittää, miten rakenteita ja taloudellista tukea tulisi kehittää, jotta paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten resilienssiä voitaisiin vahvistaa.

SUOSITUKSET:

- kehittää suosituksia julkiselle hallinnolle siitä, miten se voisi paremmin tukea paikallisen kansalaistoiminnan edellytyksiä, ja mahdollisesti tuottaa suosituksia myös muille toimijoille

Tekijät ja kannatusjoukot

Hanketiimi

Maija Faehnle, Syke
Kati Pitkänen, Syke
Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto
Henrietta Grönlund, Helsingin yliopisto
Katri Sarkia, Demos Helsinki

Mukana

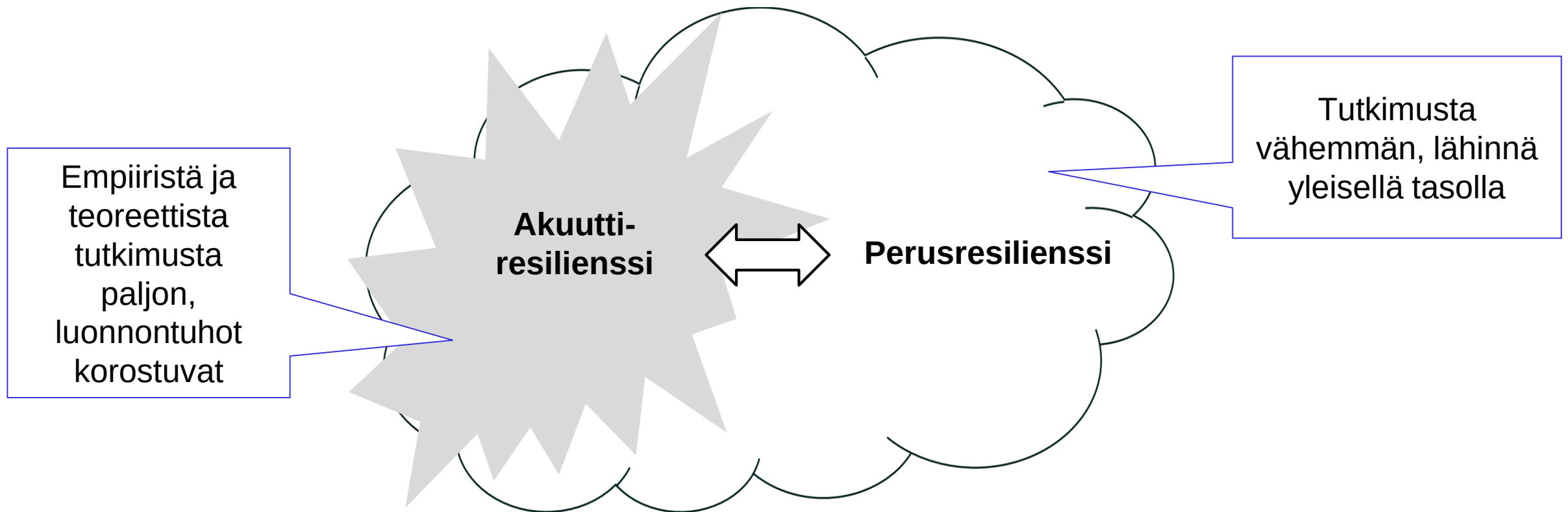
Soste, Olympiakomitea, Sininauhaliitto,
Kuntaliitto, Kotiseutuliitto, MSL,
Kerkonkosken Ketterä, Siskot ja Simot

Ohjausryhmä

Laura Jänis, MMM, pj
Antonia Husberg, MMM
Markku Mölläri, VM
Katja Palonen, TEM
Mikko Lehtonen, OM
Kirsi Kaunisharju, OKM
Jari Lepistö, SM
Jaana Nevalainen, YM
Marikaisa Tiilikainen, PLM

Resilienssi

- Systeemin kriisinkestävyys lyhyellä aikavälillä (akuutit tilanteet) ja pitkällä aikavälillä (muuntuminen olosuhteiden muuttuessa)
- Yhteisöllinen resilienssi - strategioissa huomioitu, konkretiaa puuttuu,, putoaa usein viranomaisten ja yksilöiden varautumisen väliin

Akuuttiresilienssi

 Toimintavalmius

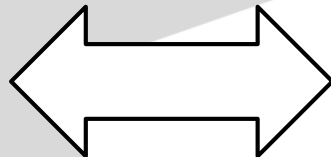
Henkinen kriisinkestävyys

Kriisinaikainen toiminta

Materiaalinen varautuminen

Perusresilienssi

Osallisuus yhteisöissä

Demokratia, sivistys ja kulttuuri

Uusiutumiskyky

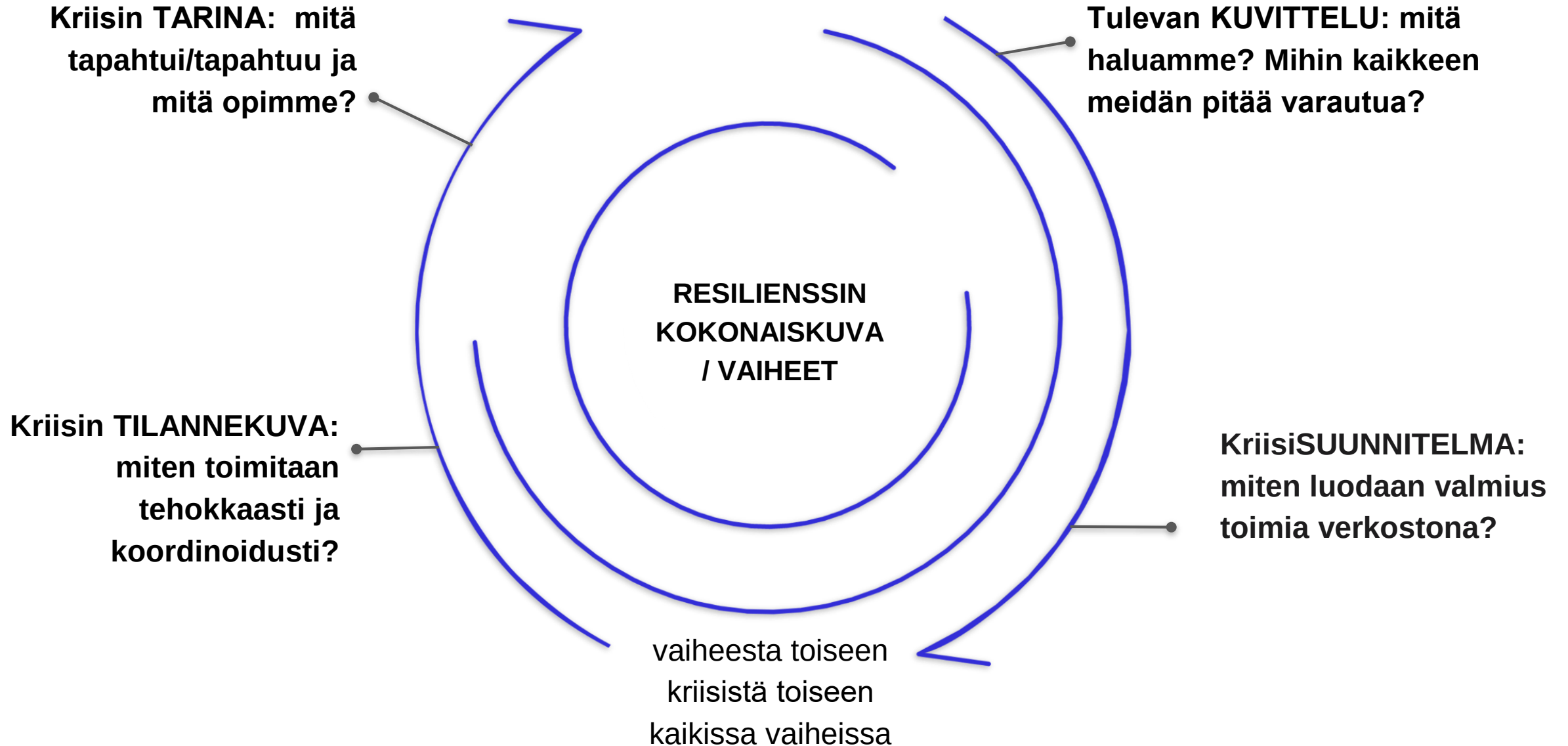

Huolenpito elämän
luontoperustasta

Kriteeri	Kriteerin osatekijöitä, esimerkkejä
Akuuttiresilienssi	
Toimintavalmius	viestintäverkostot, organisoitumisen suunnitelmallisuus, voimavarojen tunnistaminen ja kyky hyödyntää niitä, taidot toimia nopeissa tilanteissa
Henkinen kriisinkestävyys	henkisen/psykykkisen tuen järjestyminen, eri ryhmien usko selviämiseen
Kriisinaikainen toiminta	esim. tulipalo sammutettu, taudin leviäminen vähentynyt, tulvan vaikutuksia minimoitu
Materiaalinen varautuminen	esim. kotivara, kylävara, vaihtoehtoiset viestintätavat, energiajärjestelmät ja vedensaanti, ruokaomavaraisuus, fyysinen tulviin ja sään ääri-ilmiöihin varautuminen, kokoontumistila kriisikeskuksena
Perusresilienssi	
Osallisuus yhteisöissä	eri ryhmien kuulumisen tunne ja osallisuuden kokemus, ihmisen kannalta kuulumisen tunne ja osallisuuden kokemus elämänkaaren eri vaiheissa
Demokratia, sivistys ja kulttuuri	(hyvinvoinnin) eriarvoisuuksien lieventäminen, eri ryhmien luottamus hallintaan, tiedon saavutettavuus eri ryhmien kannalta, eri ryhmien äänen välittyminen päätöksentekoon, kyky sopia yhteistä asioista hyväksyttävästi, kulttuurien vaaliminen ja kehittäminen, oppimismahdollisuudet
Uusiutumiskyky	nuorten kiinnittyminen yhdistystoimintaan pystyvyysusko, innostus, muutosvalmius, pitkäjänteinen ajattelu, kehittämismyönteisyys, kriittisyys, moninäkökulmaisuus ja ristiriidat voimavarana, luovuus, ihmisten moninaisuus tuki uuden syntymiselle ja uudistumiselle: paikallisten tukeminen esim. rahanhaussa palkatun henkilön työtehtävänä taloudelliset toimintaedellytykset, erilaiset tulonlähteet tiedolliset edellytykset toimijuudelle: oppimismahdollisuudet alueella esim. tiedonvaihto tapahtumissa, paikallisten yhteistyöhankkeet myös tutkimuksen kanssa, käytännöt ideoiden ja signaalien tunnistamiseen esim. innovaatioiden seuraaminen ja omaksuminen verkostojen kautta
Huolenpito elämän luontoperustasta	ajattelutavat ja käytännöt esim. kuluttamisessa, ihmisten luontoyhteyden tukeminen, toiminta ympäristön puhtauden ja luonnon elinvoimaisuuden hyväksi

Kriisinkestävyyden/resilienssin erilaiset tietämisen tavat

Hankkeen tiedonhankinta: menetelmät ja aineistot

Menetelmät ja aineistot

Kirjallisuuskatsaus

Rajaava-yhdistävä-meta-narratiivinen-kriittinen analyysi: mitä jo tiedetään

- paikallisen kansalaistoiminnan merkityksestä ja vaikuttavuudesta resilienssin näkökulmasta
- paikallisiin yhteisöihin liittyvän kansalaistoiminnan toimintamahdollisuuksista erilaisilla alueilla
- julkisen hallinnon tuen merkityksestä paikallisen kansalaistoiminnan edellytyksille

Kyselyt

Valtakunnallinen kysely kansalaistoimijoille (n=491) ja viranomaisille* (n=190)

- paikallisen kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus resilienssin näkökulmasta
- paikallisiin yhteisöihin liittyvän kansalaistoiminnan toimintamahdollisuudet erilaisilla alueilla
- haavoittuvassa asemassa olevien tavoittaminen
- kansalaistoiminnan tila
- tuen saatavuus
- Leader-toimintatavan merkitys

Tapaustarkastelut

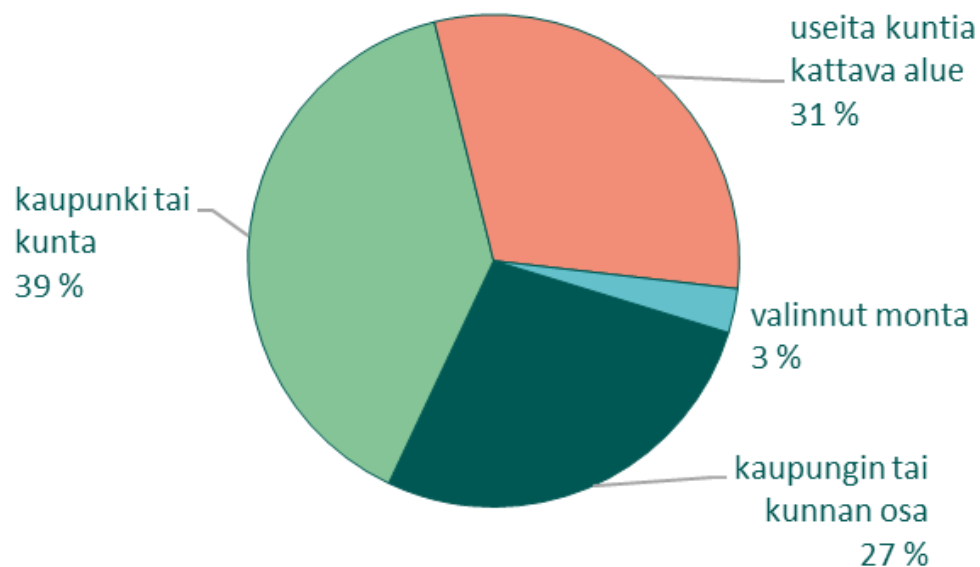
10 tapausta

- mitkä asiat ovat tehneet vaikuttavimmista, hyödyllisimmistä paikallisiin yhteisöihin liittyvän kansalaistoiminnan esimerkeistä onnistuneita?
- myös edelliset kysymykset

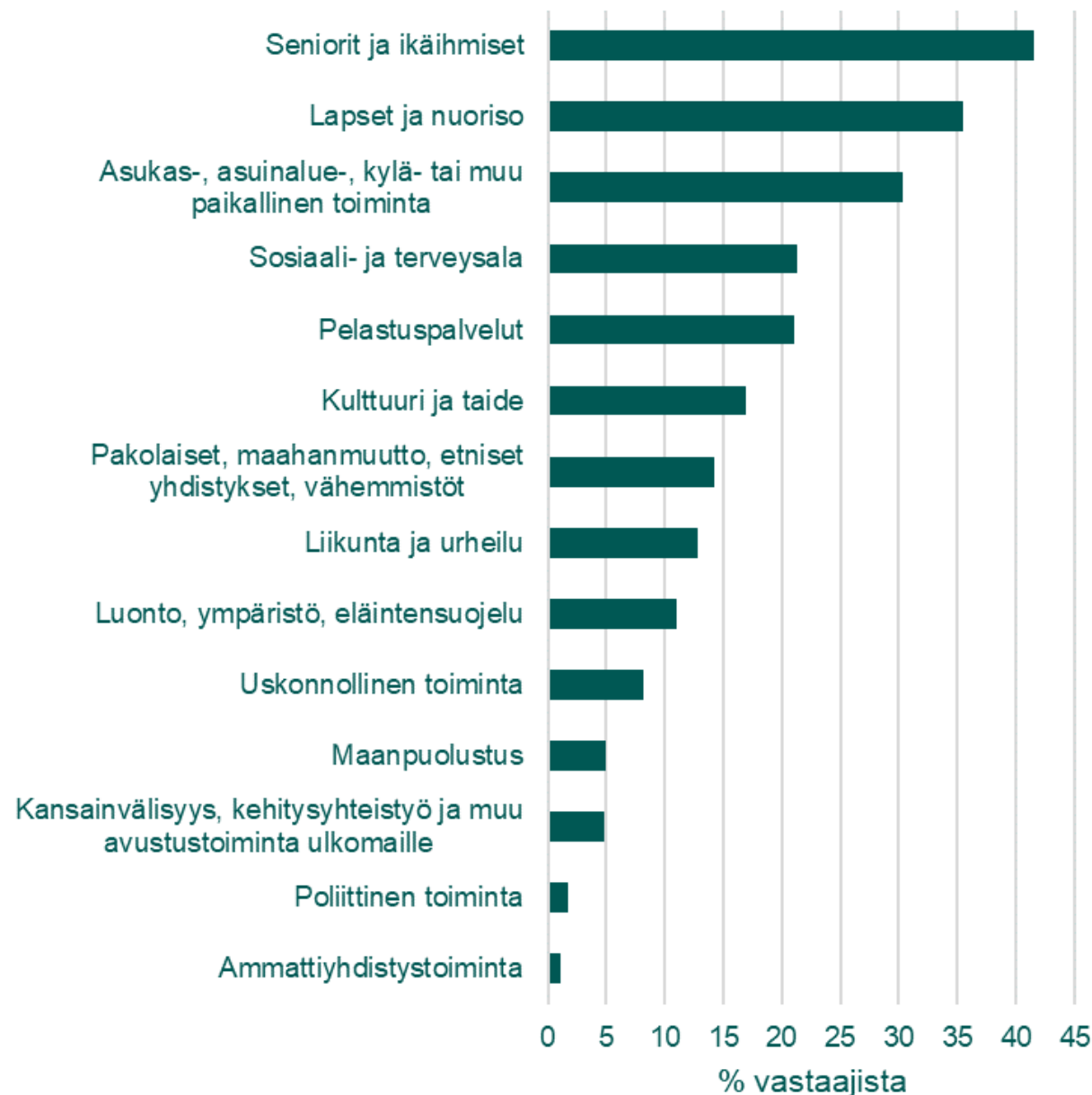
Kyselyyn vastanneet kansalaistoimijat

- Toiminta-alueita 119:ssä kunnassa
- valtaosan pääasiallinen toiminta-alue kunta/kaupunki tai sen osa

Mikä on edustamasi yhteisön pääasiallinen toiminta-alue? (N=485)

Edustamasi yhteisön toimiala? (N=491)

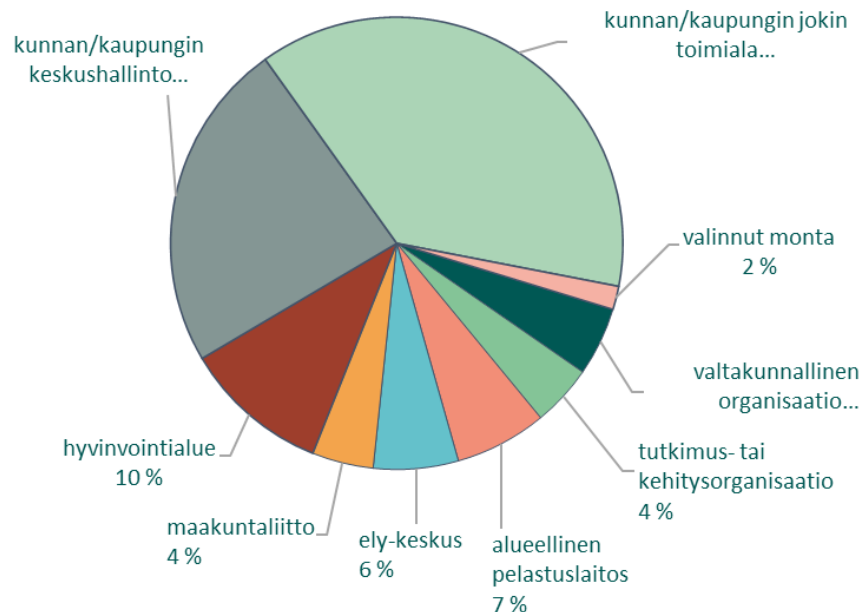

Kyselyyn vastanneet julkisen hallinnon edustajat

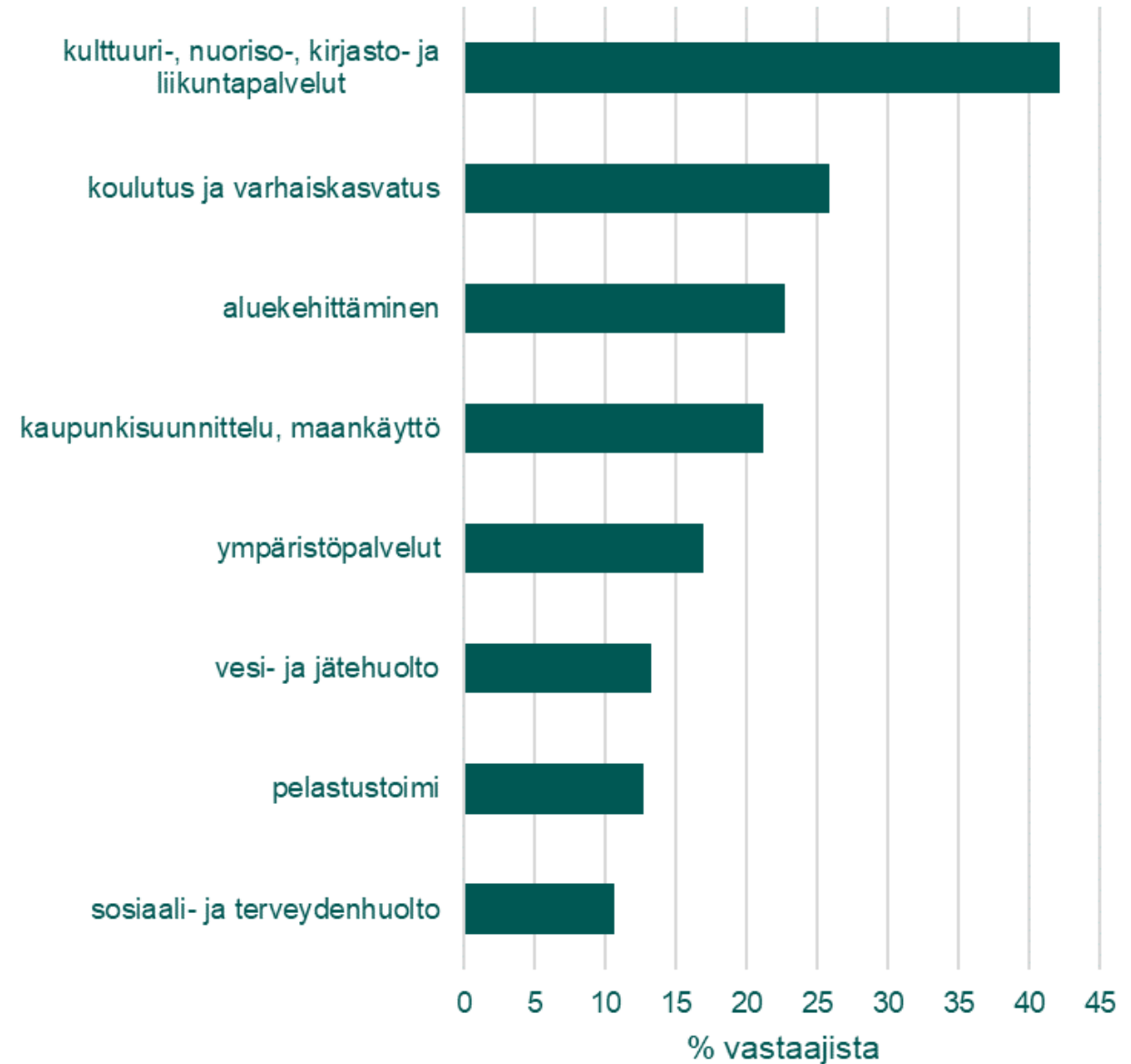
59% kunnat

27% alueelliset viranomaiset

Minkä organisaation näkökulmasta vastasit kyselyyn? (N=182)

Edustamasi organisaation toimiala? (N=190)

Tapaustarkastelut

Tapaus	Aineisto	Resilienssin näkökulmia	Keskeisiä toimijoita
1. Leader	Haastattelu (Rautajärvi), myös muiden tapausten haastattelut, verkkolähteet, kirjallisuus	yhteisöllinen paikalliskehittäminen	kylä- ja muut paikalliset yhdistykset, asukkaat, yritykset, alueelliset Leader-ryhmät
2. Mökkiläistoimikunta	Haastattelu (Liperi), verkkolähteet	kunnan ja monipaikkaisten asukkaiden vuorovaikutus	monipaikkaiset asukkaat, kunta
3. Helsinki-apu	Julkaisut Helsinki-apua tutkineesta hankkeesta	kaupungin ja kansalaistoimijoiden yhteistyö kriisitilanteessa	kaupunki, seurakunta, someryhmät, asukkaat
4. Kylä: Rautio	Haastattelut, verkkolähteet	paikallinen selviäminen ja muuntuminen	kylätoimikunta, asukkaat, Vpk, kaupunki, yritykset
5. Kaupunki: Pori	Haastattelu, kirjallisuus	voimaantuminen, kaupunkitila, haastavat elämäntilanteet	yhdistys, haavoittuvassa asemassa olevat, yritykset, kaupunki, hv-alue, yliopisto, kv-opiskelijat
6. Kulttuuri	Haastattelu (Lieksa), kirjallisuus, verkkolähteet	kotoutuminen, taide, haastavat elämäntilanteet	yhdistys, maahanmuuttajat, perheet, kaupunki, Migri, taideosaajat
7. Turvallisuus	Haastattelu (Lappi), kirjallisuus, verkkolähteet	alueellisen turvallisuusyhteistyön onnistuminen, harvaan asutut alueet	turvallisuusverkosto, kyläyhdistykset, maakunnallinen kyläyhdistys, hv-alue, kunnat, ikääntyneet
8. Tulvat	Raportti toisesta hankkeesta, kirjallisuus	varautuminen, yhteistoiminnan haasteet, ilmastonmuutos	asukkaat, järjestöt, maanomistajat, kunnat, pelastustoimi
9. Konfliktisuus	Haastattelu toisessa hankkeessa, kirjallisuus	resilienssin näkökulmasidonnaisuus, monipaikkaisuus, luonto, luonnonvarat	kansalaisliike, monipaikkaiset ja vakituiset asukkaat, kunnat, kaivosyhtiöt
10. Fasilitointikokeilut	Tilaisuuksissa tuotettu aineisto ja muistiinpanot	organisaation/yhteisön toiminnan kehittäminen	kaupunginosayhdistys, asukkaat, SPR

Tapaustarkastelut: 10 resilienssi-idea

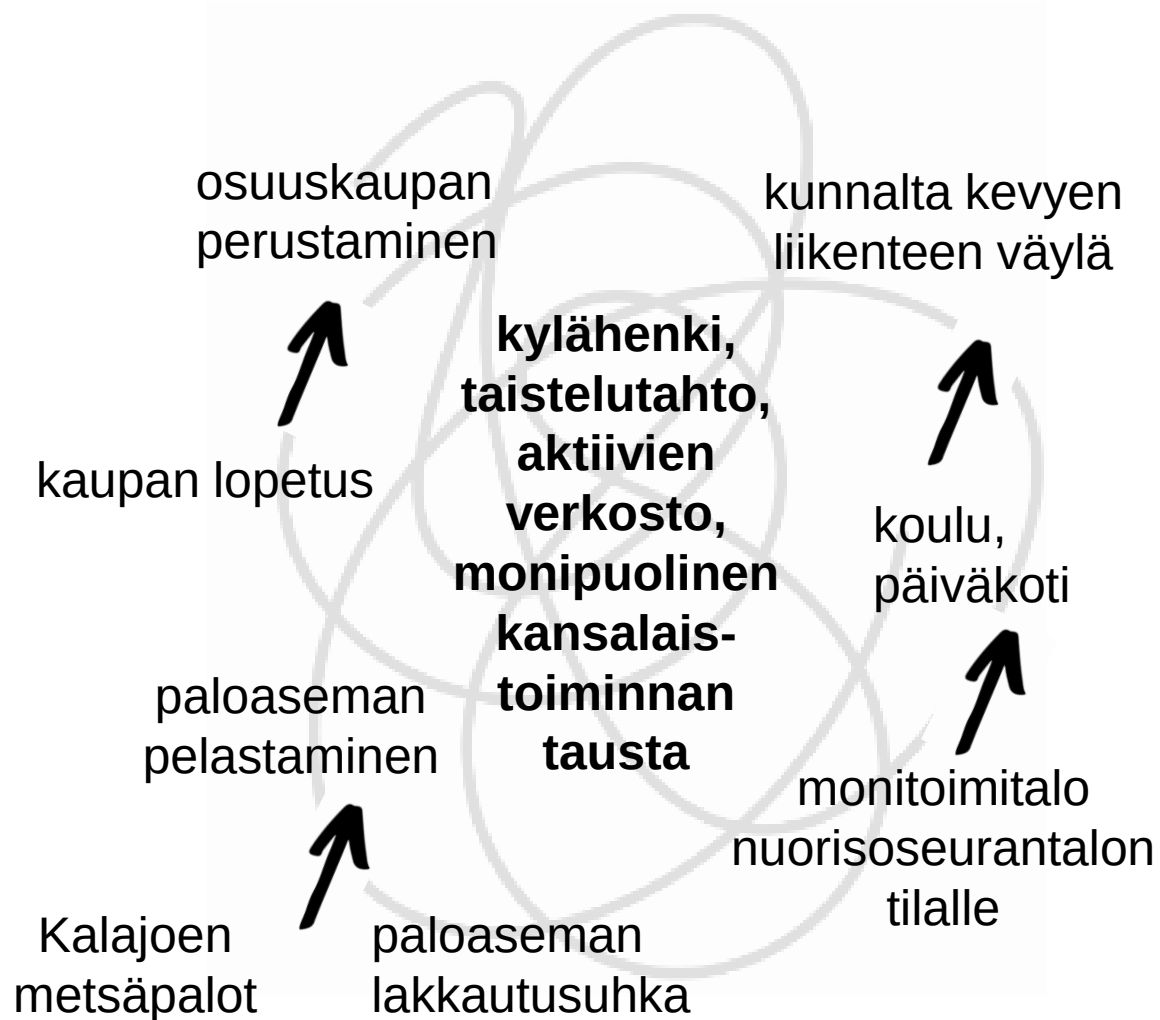
Tapaus	Resilienssi-idea
1. Leader	Yhteisöllinen paikalliskehittäminen - monen kylän pelastus
2. Mökkiläistoimikunta	Vapaa-ajan asukkaat yhteisössä - demokratian vahvistaminen parantaa paikallista valmiutta toimia häiriötilanteessa
3. Helsinki-apu	Kaupunki ja seurakunta onnistuvat kriisitoiminnassa yhteistyöllä
4. Kylä: Rautio, Kalajoki	“Räjähtävä” kehittämisen tila
5. Kaupunki: Pori	Matalan kynnyksen kohtaamispaikka voimaannuttaa ja luo toimijuutta
6. Kulttuuri	Metka-talo - eheän yhteisön sydän
7. Turvallisuus	Turvallisuus Lapissa - Alueellisten verkostojen voima
8. Tulvat	Ilmastonmuutos haastaa tulvariskien hallinnan hyödyntämään kansalaistoimijoiden tietoa
9. Konfliktisuus	Kenen resilienssi? Puhdas Saimaa vs. puhdas siirtymä
10. Fasilitointikokeilut	Miten yhteisö voi vahvistaa resilienssiä paikallisesti?

Tapaus								
Leader: mm. Rautajärvi, Pälkäne	O			O	O	O	O	O
Mökkiläistoimikunta: Liperi	O			O	O	O	O	
Helsinki-apu	O	O	O					
Kylä: Rautio, Kalajoki	O		O	O			O	
Kaupunki: Pori	O			O	O	O	O	
Kulttuuri: Lieksa	O	O		O	O		O	O
Turvallisuus: Lappi	O	O	O	O		O		
Konfliktisuus: Saimaa	O				O	O		O
Tulvat: pääkaupunkiseutu ja Kokemäenjoki	O		O	O				O
Fasilitointikokeilut: järjestö ja kaupunginosa	O	O	O	O			O	O

Tuloksia:

**Tapaustarkastelut - miten kansalaistoiminta lisää
resilienssiä?**

Raution kylä - “räjähtävä” kehittämisen tila

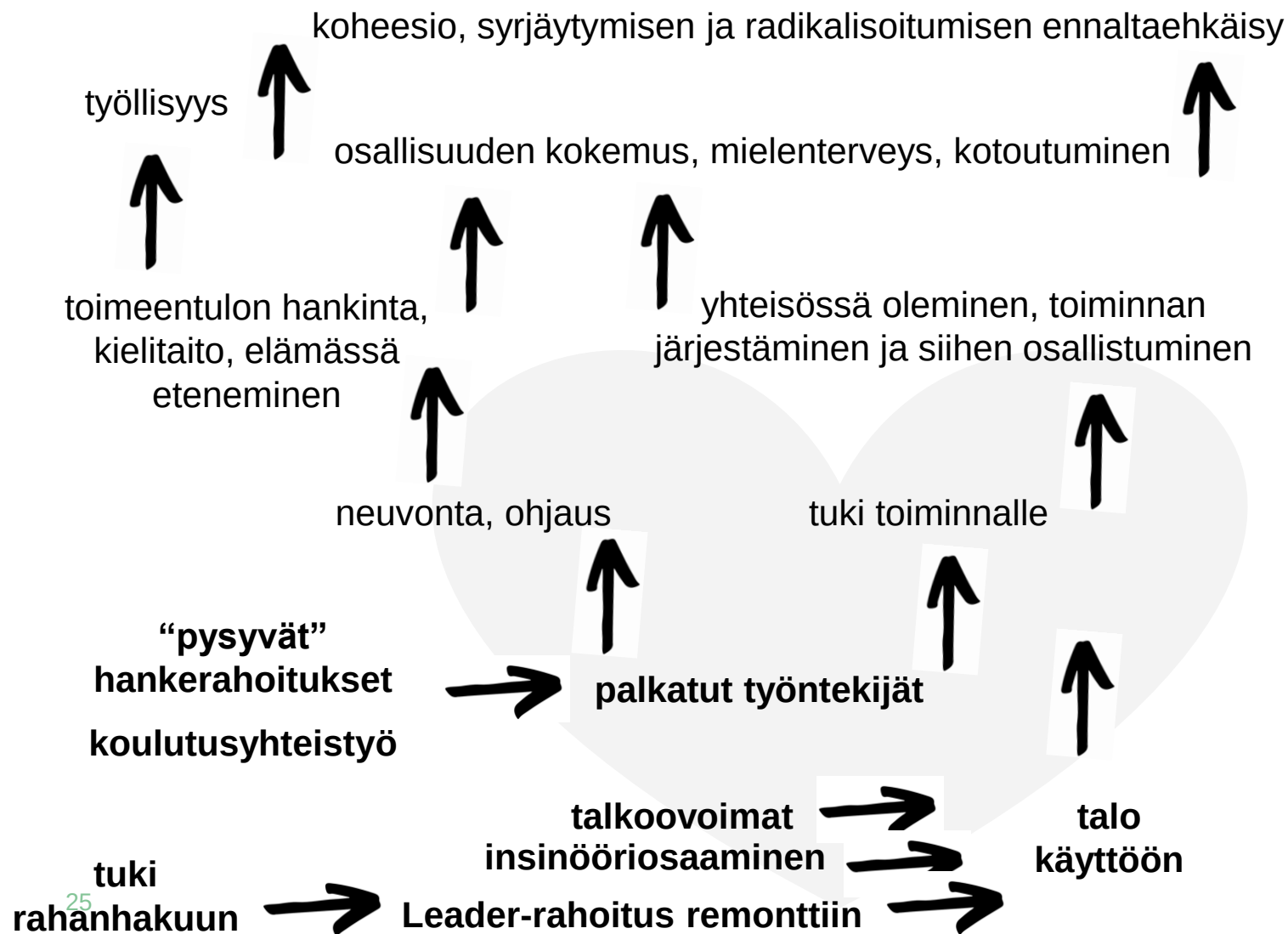
“Sama flow jäi päälle”

“Kaikki vaikuttaa kaikkeen”

Hyvinvointialueen säästösuunnitelmassa oli paloaseman lakkauttaminen, mutta paikallisyhteisö teki vastaehdotuksen ja paloasema saatiin turvattua. Samalla taisteluhengellä paikalliset lyhyen ajan sisällä perustivat osuuskaupan lakkautetun kaupan tilalle ja saivat aikaan nuorisoseurantaloon korvaamisen monitoimitalolla, mikä kertoo muuntumiskyvystä. Monitoimitalo toi uusia toimintoja, joiden myötä kunta rakensi kevyen liikenteen väylän, mikä tukee liikkumisen turvallisuutta, terveyttä ja vähäpäästöisyyttä.

Metka-talo - eheän yhteisön sydän

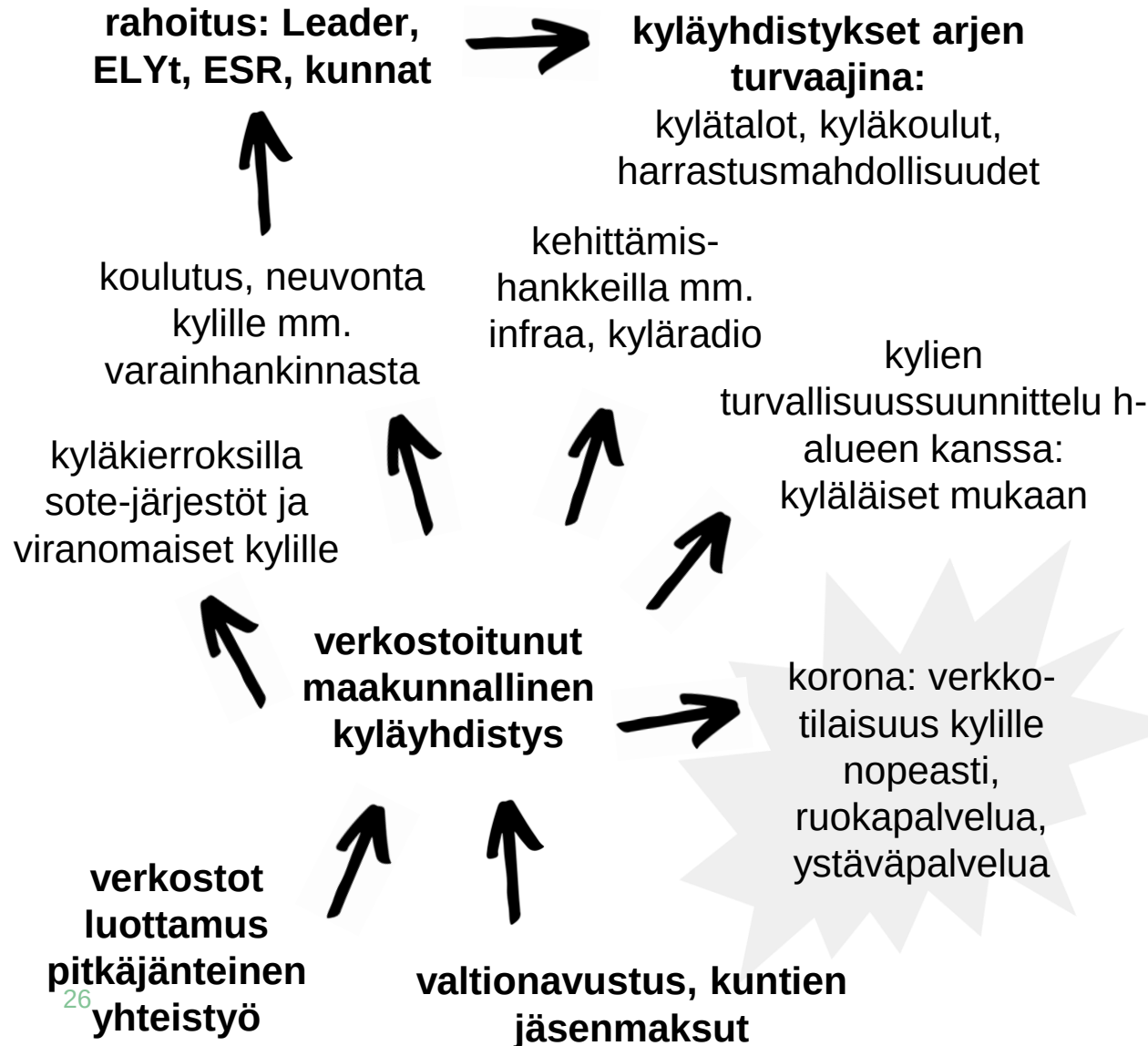
“Ensimmäinen kysymys: missä siellä on Metka-talo?”

Matalan kynnyksen kohtaamispaikka Metka-talo Lieksassa tarjoaa tukea, neuvontaa ja toimintamahdollisuuksia, jotka edistävät maahanmuuttajien integroitumista, kouluttautumista, työllistymistä ja hyvinvointia.

Palkatut työntekijät ylläpitävät tilaa ja auttavat ihmisiä elämässä eteenpäin. Moni saa Metkassa mielekästä tekemistä, työkokemusta, apua viranomaisten kanssa toimimiseen ja vaikeisiin tilanteisiin. Metkan yhteisö myös hoitaa yhteisöpuutarhaa ja ylläpitää kierrätysryhmää.

Turvallisuus Lapissa: alueellisten verkostojen voima

“kukaan ei pysty hoitamaan asioita yksin”

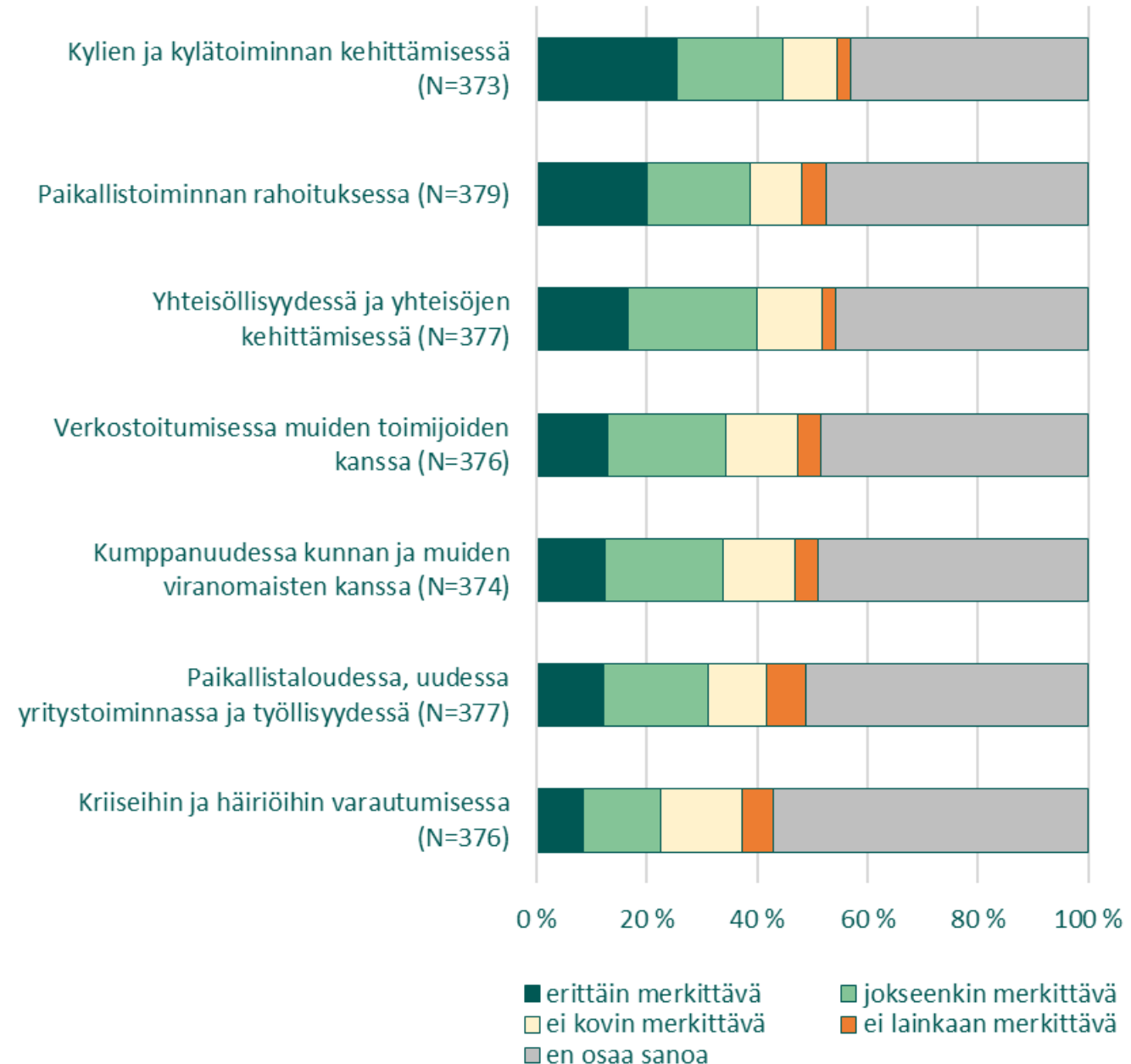

Lapissa arjen turvallisuus on pitkään nojautunut verkostoyhteistyöhön, mm. alueellinen turvallisuusverkosto yhdistää kansalaistoimijoita ja viranomaisia. Verkostoitunut maakunnallinen kyläyhdistys toimii välittäjänä mahdollistaen vuorovaikutusta, jossa paikalliset tarpeet välittyvät viranomaisille ja esim. sote-järjestöt tavoittavat kohderyhmiään kylillä. Maakunnallinen kyläyhdistys ja hyvinvointialue edistävät kyläkohtaista turvallisuussuunnittelua, jossa kyläläiset ovat mukana suunnittelemassa kylänsä turvallisuustoimia.

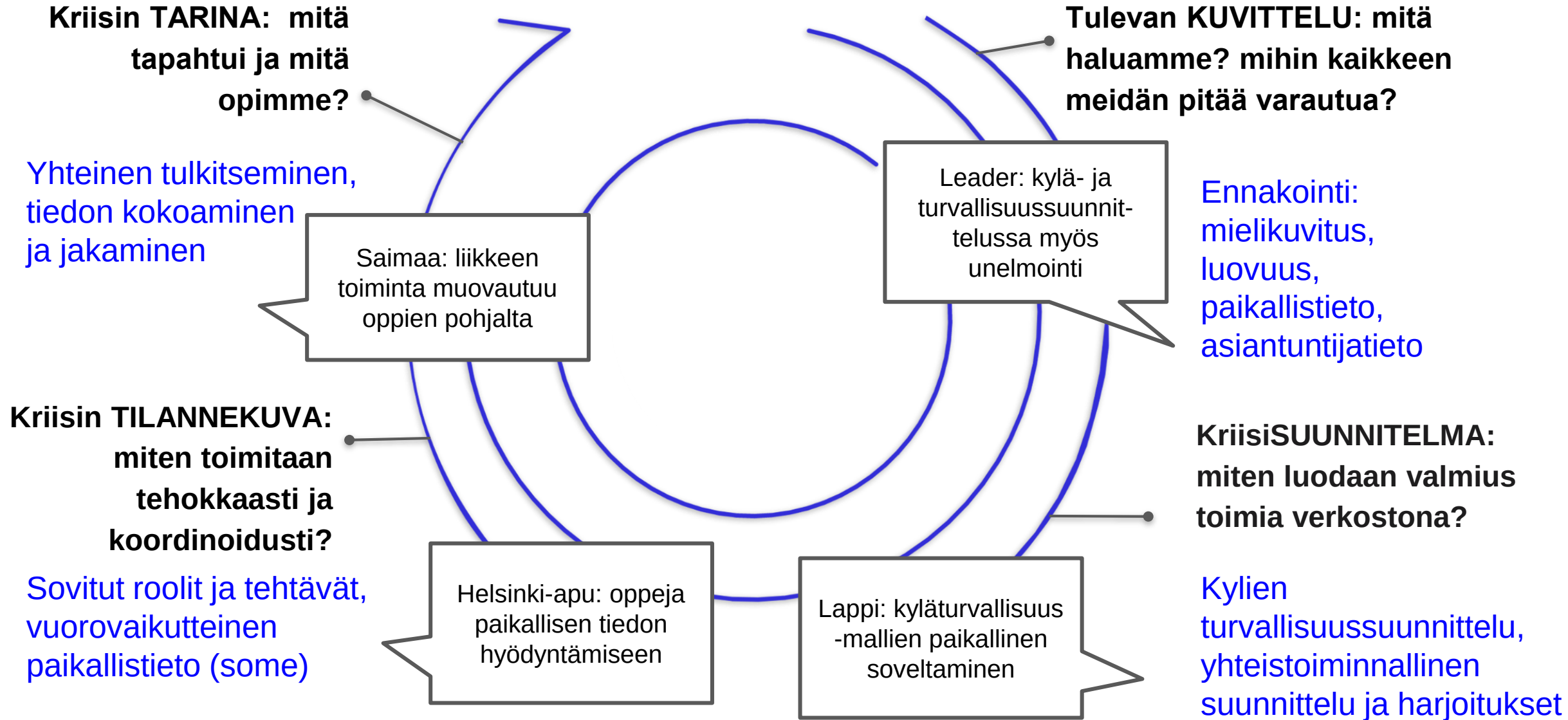
Leader-toimintatavan merkitys paikallisessa kehittämisessä (vain vastaajat joiden toiminta-alueella on käytössä Leader-toimintatapa)

Leader-toimintatapa

- Merkitystä erityisesti kylien ja kylätoiminnan kehittämisessä
- *“aika monta kylää olisi hautautunut ilman”*
- yksittäisiä kriittisiä huomioita soveltamisesta (jälkirahoitus, avoimuus, puuttuu kaupungeista)

Tiedonmuodostuksen ja tiedon käytön kohtia tapausten pohjalta

Paikallisen kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus resilienssin kannalta - keskeisiä tekijöitä

Paikallinen tieto, osaaminen, tiedon kokoaminen ja tulkitseminen

- kriisitilanteissa ja pitkäjänteisesti

Verkostot ja verkostotoiminta

- ymmärryksen lisääminen, organisoituminen, hyvinvointia kumppanuuksilla

Ihmisten perustarpeista ja hyvinvoinnista huolehtiminen - toimijuuden perusta

- osallisuus- ja hyvinvointitoiminta

Tilat

- kohtaamisen ja toiminnan puitteet

Rahoitus

- monesti määrittää, mitä toimintaa on, millä volyymilla ja miten hyötyjä voi syntyä
- toiminta, investoinnit toimintaedellytyksiin
- palkattu työntekijä -> olosuhteet vapaaehtoiselle tekemiselle

Tuloksia:

**kansalaistoiminta resilienssin lisääjänä - vahvuuksia
kyselyn pohjalta**

Vahvuus: Yhtenevä käsitys kansalaistoimijoiden merkityksestä kriisinkestävyydessä

Kysely:

Kansalaistoimijoiden rooli on keskeinen häiriöihin varautumisessa.

kansalaistoimijat 74 % samaa mieltä

viranomaiset 76 % samaa mieltä

Alueemme ei selviäisi äkillisistä häiriötilanteista ilman kansalaistoimijoita.

kansalaistoimijat 61 % samaa mieltä

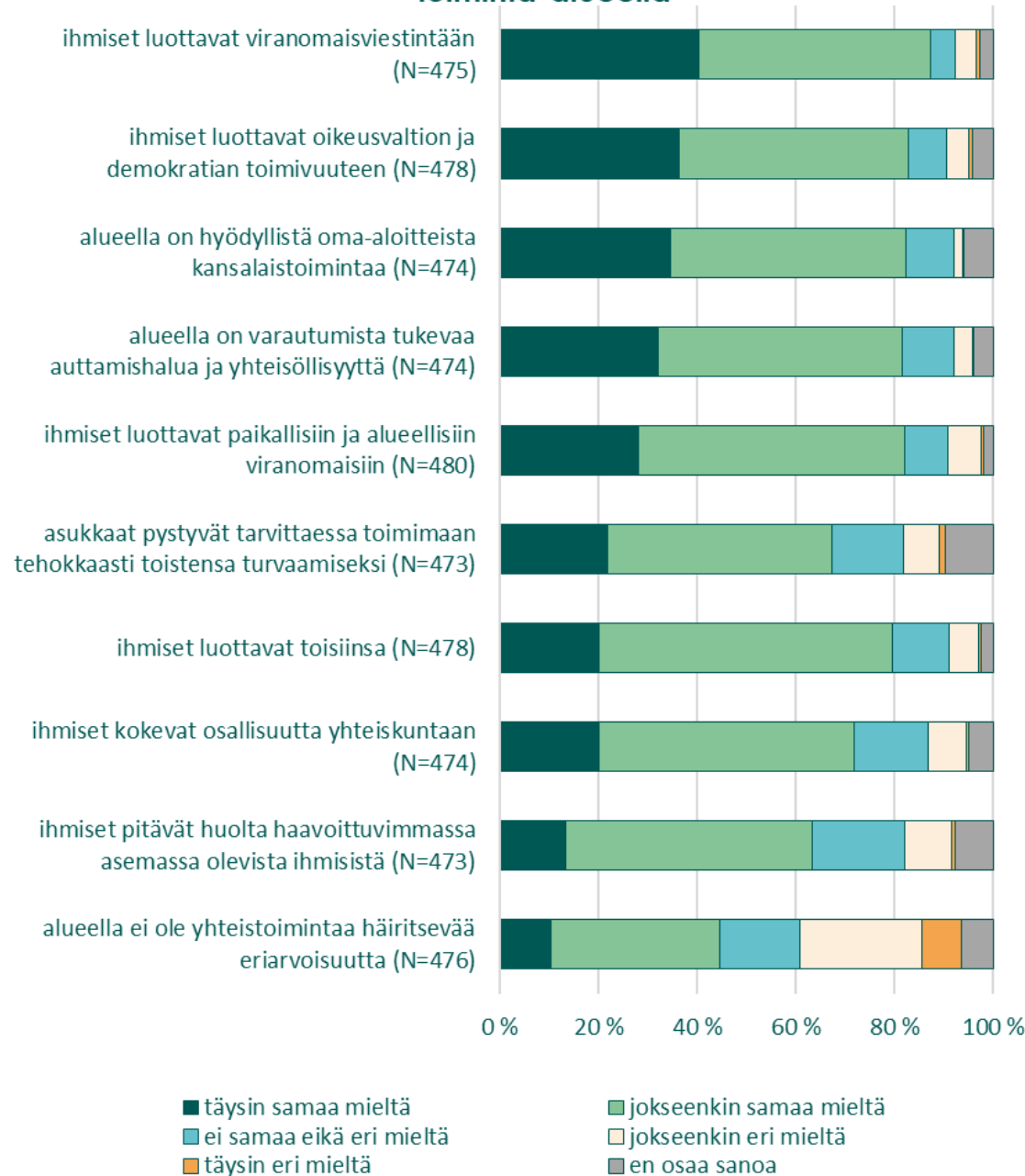
viranomaiset 57 % samaa mieltä

Vahvuus: Luottamus viranomaisiin ja toisiin kansalaistoimijoihin

- vastanneet kansalaistoimijat: luottamusta viranomaisiin ja toisiin ihmisiin enimmäkseen on

“Hyvä viranomaisten ja kansalaistoimijoiden välinen yhteistyö vaatii jatkuvaa keskustelua ja yhteissuunnittelua. Luottamus on olennainen asia.”

Yleinen yhteisöllinen tilanne edustamasi yhteisön toiminta-alueella

Tuloksia:

**kansalaistoiminta resilienssin lisääjänä -
kehitettävää**

1.Ongelma: Kansalaistoimijoiden resurssit ja kyky toimia

- vain puolella vastanneista kansalaistoimijoista taloudelliset resurssit selviytyä häiriöistä (ennen hallituksen leikkauksia valtionavusta)
- yli kolmanneksella projektimuotoisuus tuottaa ongelmia
- kolmella neljästä vaikeuksia saada ihmisiä mukaan
- ympäristötoiminnan konfliktisuus

“Kaikki em. tahot ovat passiivisia kriisinhallinnan osalta kansalaisille. Rahapula ja pelko että joutuu tekemään liian isoja asioita.”

Miten kansalaistoimijoiden
RESILIENSSIkyvykkyyttä (akuutti- ja perus-)
ylläpidetään niukkuuspolitiikan oloissa?

Kansalaisjärjestöstrategia:
lahjoittamisen kulttuuri kehittyy,
järjestöjen omavaraisuus
vahvistuu, rahoituspohja
monipuolistuu

2. Ongelma: Verkostoyhteistyön puutteet

- yli puolet vastanneista kansalaistoimijoista samaa mieltä: toiminta-alueellamme kansalaistoimijat ovat hyvin verkottuneita keskenään
- alle puolet samaa mieltä: toiminta-alueellamme kansalaistoimijat ja viranomaiset ovat hyvin verkottuneita keskenään
- alle kolmannes: sopinut yhteistyöstä viranomaisten kanssa, viranomainen koordinoi yhteistyötä ja kansalaistoimijat huomioitu hyvin
- alle 20% pitää verkostotyötä tasa-arvoisena viranomaisten kanssa

“Olemme olleet aloitteellisia erilaisissa, merkittävissäkin verkostoitumistoimissa, mutta vastakaiku on miltei olematonta.”

Kenen tehtävä parantaa verkostoyhteistyötä
ja miten se tehdään?

Kansalaisjärjestöstrategia:
hallinnon ja
kansalaisyhteiskunnan välistä
vuorovaikutusta edistetään

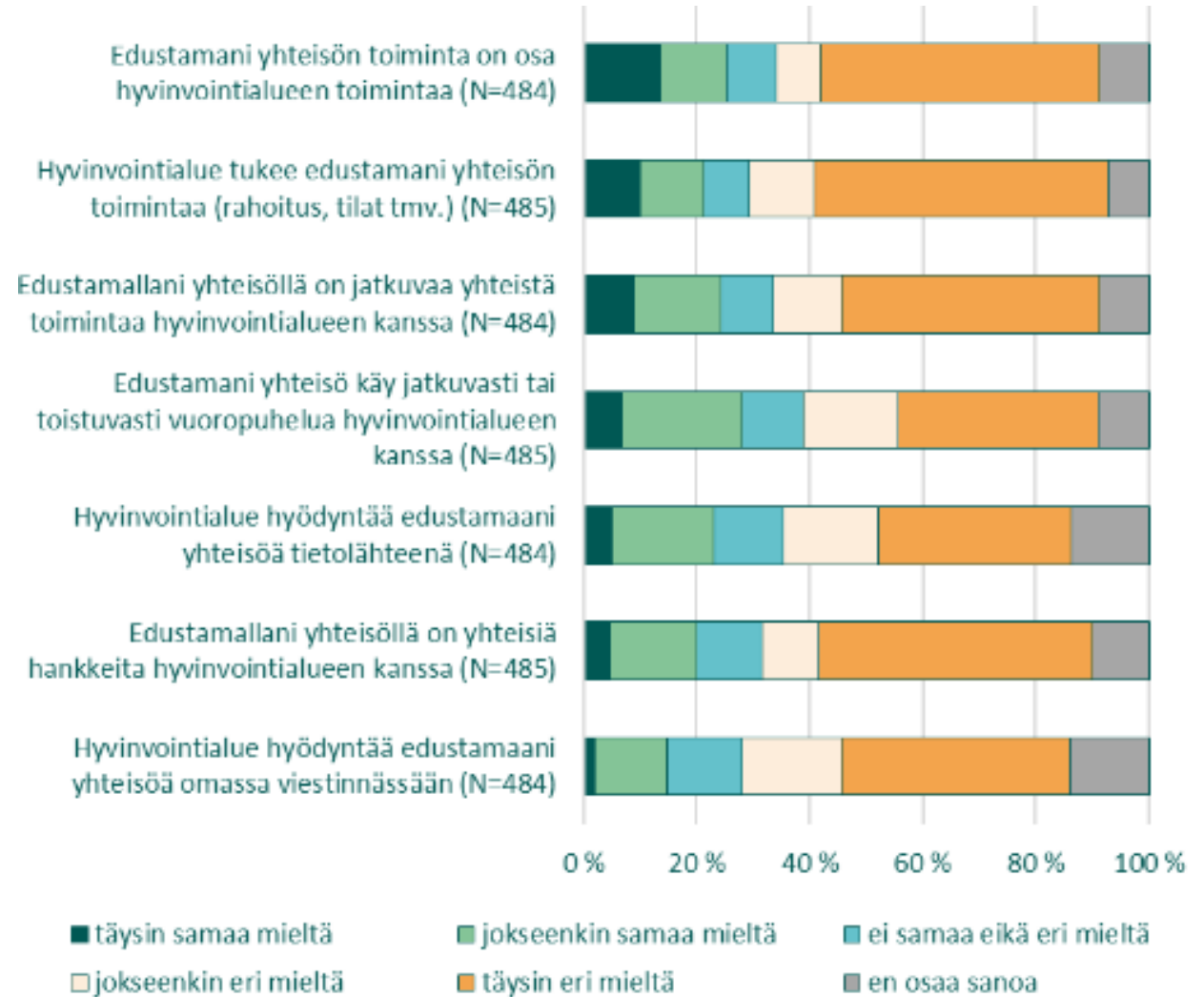
3. Ongelma: Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa

- pelastustoimen siirto hyvinvointialueelle (laissa myös osallisuus ja demokratia)
- koulutusta ja koordinaatiota kaivataan, myös yhteistyötä turvallisuussuunnitelman tekoon
- tässä lienee myös alue-eroja?

“Hyvinvointialueeseen ei saa kontaktia.”

“Viranomaiset eivät tunne Vapepan osaamista, eikä kykyä toimia.”

Onko tähän syntynyt Suomen kokonaisturvallisuusmallin pysyvä katvealue ja mitä sille voidaan tehdä?

4. Ongelma: Kansalaislähtöinen tieto ja viestintä

- Sosiaalisen median rooli kriiseissä on merkittävä mutta se ei ole mukana viranomaistoimissa (Mäenpää et al. 2023; 2024)
- Tiedon huoltovarmuus: “Viranomaiskeskeisyys rajoittaa kansalaisten toimijuuden merkitystä. — Kansalaisyhteiskunnalle välttämätön vuorovaikutteinen tiedonkulku on puutteellista” (Kallunki et al. 2023)

“Kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on parempi alueen tuntemus ja luottamussuhde alueen asukkaisiin kuin viranomaisilla. Heidän tietonsa voisi olla merkittävässä roolissa varautumisessa.”

Miten saada paikallinen tieto vuorovaikutteisesti viranomaisvetoisiin toimiin ennen kriisiä, sen aikana ja sen jälkeen?

5. Ongelma: 4. sektorin kanssa toimimisen käytäntöjen kehittymättömyys

- ihmiset lähtevät aina auttamaan hädässä, haluttiin tai ei
- 4. sektori = kevyesti järjestäytyneet ryhmät, spontaanit vapaaehtoiset
- kyselyssä kaksi kolmesta kansalaistoimijasta vastaa, että 4. sektorille on annettava sen tavoitteleva rooli - viranomaisistakin puolet

“Luotava kokonaisuudesta toimintamalli eri kansalaistoimijoiden kanssa. 4. sektori on kyettävä kriisitilanteessa kytkemään osaksi järjestäytynyttä kansalaistoimintaa.”

Miten vapaamuotoinen ja spontaani kansalaistoiminta yhdistetään viranomaisvetoiseen kriisivalmiuteen?

6. Ongelma: Demokratian ongelmat (perusresilienssi)

- vain reilu kolmannes kansalaistoimijoista käy viranomaisvuoropuhelua alueen pitkäjänteisestä kehittämisestä (viranomaisista vajaa puolet)
- lähes kaksi kolmesta on sitä mieltä, että omalla toiminta-alueella on häiritsevää eriarvoisuutta

“Järjestöt kyllä ideoivat ja kehittävät alueellisia mahdollisuuksia aktiivisesti. Nykyisin melko moni yksinkertainen asia alistetaan poliittisen järjestelmän ja virkakoneiston rattaisiin, niin niistä tulee yllättävän raskaita prosesseja yhdistystasolla hoidettavaksi.”

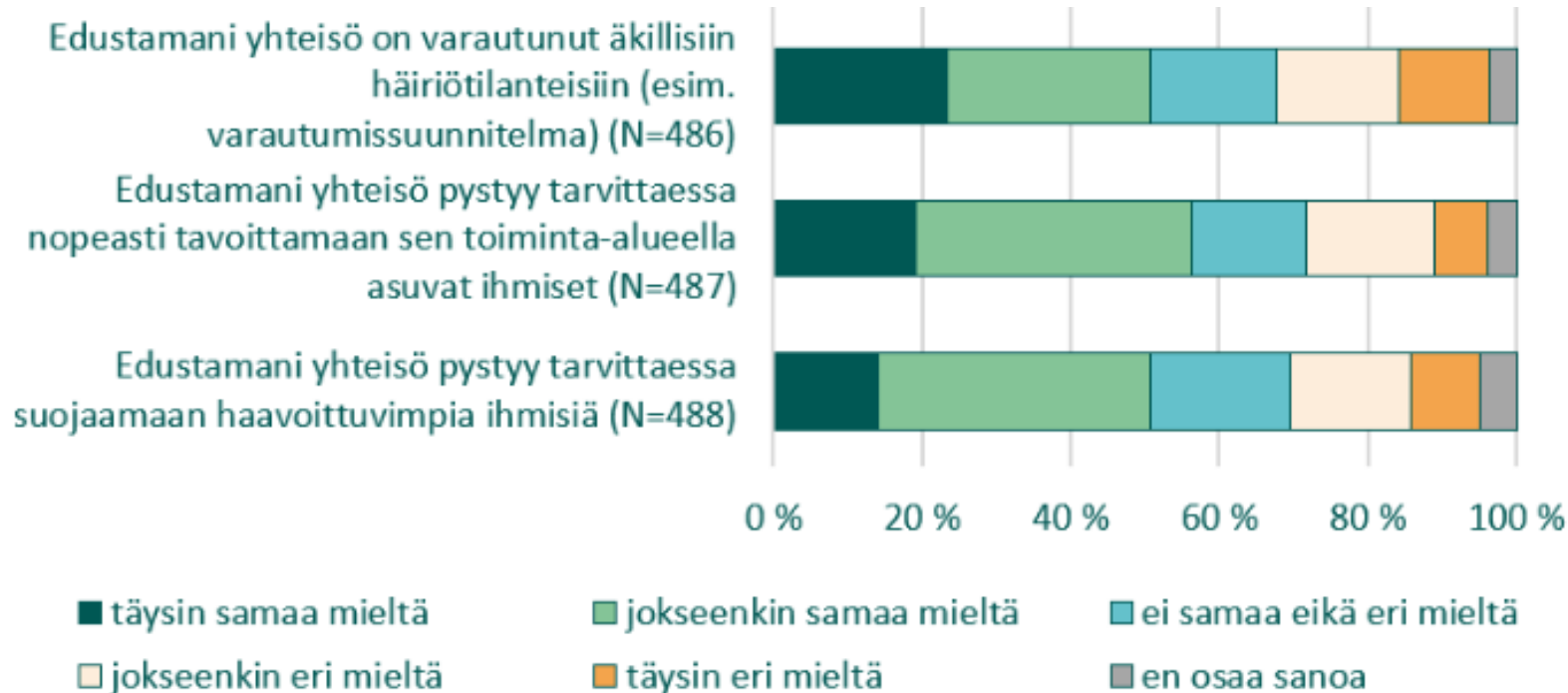
Mikä on hyvinvointialueen ja kunnan työnjako pitkäjänteisessä kehittämisessä?

Miten luoda tasavertaista vuoropuhelua?

Miten ratkoa eriarvoisuutta ja sen tuomaa resilienssivajasta?

7.Ongelma: Haavoittuvimpien suojaaminen

- vain puolet vastanneista kansalaistoimijoista tavoittaa ja pystyy suojaamaan
- viranomaisilta puuttuu tietoa kansalaistoimijoiden osaamisesta ja resursseista

Kansalaisjärjestöstrategia:
valtionhallinnossa vahvistuu tiedolla johtaminen ja yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa

Millä keinoilla kansalaistoiminnan mahdollisuuksia voidaan parantaa (koska viranomainen ei heti paikalla mutta naapuri on)?
(esim. tieto-ongelma: haavoittuvuudet viranomaistietoa - onko mahdollista ratkaista?)

8. Ongelma: Kestävyyuskäänne ei laajasti kansalaistoimijoiden agendalla (perusresilienssi)

- ympäristötoimet eivät ole kansalaistoimijoilla kriisinkestävyyden kärjessä, vaikka siinä uhka on arvaamattomin, vääjäämättömin ja pitkäkestoisin
- kansalaistoimijoiden ympäristötoimet ovat konfliktisia

“Kansalaisyhteiskunnan rooli on olennainen ilmasto- ja ympäristökriisiin varautumisessa, koska julkinen valta ei sitä hoida ja jonkun on pakko.”

“Luonto- ja ympäristöarvot eivät ole kunnanvaltuuston enemmistön suosiossa ja osa toiminnastamme aiheuttaa negatiivisia reaktioita ihmisissä.”

Miten voimautetaan yhteisöt paikallisiin toimiin?

Miten edistetään keskinäistä yhteisymmärrystä ja yhteistä ongelmanratkaisua?

Seuraavaksi

Hankkeen tulosten julkistus maaliskuussa 2025

Julkaistu tähän mennessä:

Tiedote

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70489379/kansalaistoiminnan-merkitys-kriiseihin-varautumisessa-huomattava?publisherId=69819243&lang=fi>

Blogit

<https://tietokayttoon.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/onko-naapuri-paras-turvasi->

<https://kansalaisareena.fi/kansalaistoimijat-rakentavat-yhteiskunnan-kriisinkestavytta/>

Kansalaistoiminnan merkitys kriiseihin varautumisessa huomattava

10.9.2024 07:26:45 EEST | [Suomen ympäristökeskus](#) | Tiedote

Jaa

Kansalaistoiminnalla on keskeinen merkitys erilaisiin yhteiskunnan kriiseihin varautumisessa. Viranomaisille ja kansalaisjärjestöille suunnatun kyselyn vastaajista noin kolme neljästä piti kansalaistoiminnan roolia kriisitilanteiden hoitamisessa keskeisenä. Vaikka valmius selvittää kriiseistä koettiin hyväksi, kansalaistoimijoista vain puolet arvioi pystyvänsä tarvittaessa suojaamaan haavoittuvimpia ihmisiä. Lisäksi yli puolet kokee, että heidän alueellaan on yhteistoimintaa häiritsevää eriarvoisuutta.

Keskusteltavaa

Miten kansalaisyhteiskuntaa koskevaan tietoperustaan saisi mukaan kansalaistoimijoiden kriisitoimintavalmiuden esim. itsearvioinnilla?

Entä jonkinlaisen perusresilienssimittarin?

Millainen tietoperustan tuottamisen ja kehittämisen käytäntö tukisi sekä erilaisten kansalaistoimijoiden ja hallinnon omaa työtä että yhteistyötä?

Kiitos!

pasi.maenpaa@helsinki.fi

maija.faehnle@syke.fi

Keskustelussa esiin nousseita asioita

- Tuloksia olisi kiinnostava tarkastella vertailemalla suuria ja pieniä paikkakuntia. Paikallisesta ja alueellisesta organisoitumisesta olisi myös kiinnostava keskustella lisää. Miten esimerkiksi kortteleissa ja kaupunginosissa organisoidutaan kriisitilanteissa?
- Kansalaisjärjestöillä on erilaisia rooleja kriisien aikana ja niiden jälkeen, esimerkiksi kriiseistä opittaessa. Kansalaisjärjestöt vastaavat monissa tilanteissa koordinoinnista, mikä on tarpeen tunnistaa. Keskinäinen verkostoituminen on esimerkiksi maakuntien verkostojärjestöjen agendalla.
- Oikeusministeriö pyytää lausuntoja kansallisen demokratiaohjelman luonnoksesta [lausuntopalvelussa](#). Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi [Polkuja tulevaisuuden kansalaistoimintaan](#): Näkökulmia osallisuuden ja kansalaistoiminnan vahvistamiseen maaseuduilla. Julkaisu toimii tausta-aineistona maaseutupoliittisen selonteon valmistelussa.

Mukaan avoimen hallinnon toimintaan

**Avoin hallinto
tehdään yhdessä
– tule mukaan!**

Avoin hallinto rakentaa luottamusta

- "Alueellisella yhteistyöllä hyvinvointia, kestävyyttä ja osallisuutta" – seuraa Oulun alueellista kansalaisjärjestöakatemiaa 7. marraskuuta. **Kansalaisjärjestöakatemia**n tavoitteena on vahvistaa virkahenkilöiden ymmärrystä kansalaisyhteiskunnasta ja lisätä hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta. Seuraava valtakunnallinen kansalaisjärjestöakatemia on maaliskuussa 2025.
- **Kansalliset dialogit** ovat sarja avoimia keskustelutilaisuuksia, jotka tarjoavat uudenlaisen keinon yhteiskunnalliseen vuoropuheluun. Tämän syksyn "Mikä tuo meidät yhteen" -dialogeissa etsitään Suomessa asuvia ihmisiä yhdistäviä asioita 26. marraskuuta – osallistu keskusteluihin tai järjestä kansallinen dialogi! Hyödynnä myös edellisten dialogien yhteenvetoja kansallisetdialogit.fi-sivuilta.
- Ilmoittaudu mukaan Avoin demokratia -verkostoon, joka on kaikille avoin yhteisö hyvien käytäntöjen jakamiseksi. Tule mukaan seuraavaan **verkostotapaamiseen** (Teams) 18. marraskuuta. Aiheena on kuntien muuttuva demokratiaroolista. Tarjolla myös **kansallinen dialogi** 26.11., jolloin voit saada kokemuksen rakentavasta keskustelusta ja mallin miten hyödyntää Kansallisten dialogien menetelmää omassa toiminnassasi.

Lisätiedot

Verkkosivut: www.om.fi/kansalaisjarjestostrategia

Hankesivu: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM140:00/2023>

Yhteys: kansalaisjarjestostrategia.om@gov.fi

Sosiaalinen media: #kansalaisjärjestöstrategia

